

Twitter’da ve Çevrimiçi Bir Gazetede Yer Alan Nefret Söylemlerinin Karşılaştırılması: Suriyeli Mülteciler Örneği

DOI: 10.26466/opus.478176

*

Engincan Yıldız*

* Arş. Gör.. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu., İstanbul/ Türkiye

E-posta: enyildiz@gelisim.edu.tr

ORCID: [0000-0003-2549-3473](https://orcid.org/0000-0003-2549-3473)

Öz

Günümüz toplumları incelendiğinde ve nefret söyleminin üretildiği mecralara bakıldığında yeni medyanın bu konuda önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Yeni medyanın etkileşime açık olması, bu alanı geleneksel medya karşısında ayrıcalığı olan bir konuma yükseltmektedir. Ancak bu mecraları incelediğimizde denetimsiz yapıdan dolayı nefret söyleminin de yaygın ve orantısız bir şekilde üretilmesine sebep olduğu görülmektedir. Çevrimiçi gazetelerde üretilen içerikler sosyal medya mecralarının gündemini etkileyebilmekte ve bu şekilde toplum algısı şekillenebilmektedir. Çalışma evreni kapsamında çevrimiçi gazetelerden Hürriyet gazetesinin ve Twitter’ın 2017 yılının son 6 ayı içerisinde Suriyeli mülteciler ile ilgili yaptığı haberler ve Twitter’da atılan tweetler belirlenmiştir. Bu doğrultuda nefret söyleminin hangi mecralarda sıkça üretildiği ve bu söylemlerin nasıl gerçekleştirildiğini tespit etmek makalenin ana amacını oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular arasında Hürriyet Gazetesine kıyasla Twitter’da daha fazla nefret söylemi üretildiği görülmektedir. Özellikle Twitter’ın etkileşimci yapısı ve Re-tweet gibi özellikleri doğrultusunda ortaya çıkan nefret söylemlerinin hızla yayıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada MAXQDA programı kullanılarak nitel bir çalışma yapılmıştır. MAXQDA programı ile en çok tekrar eden kelimeler tespit edilerek haberlerin ve tweetlerin genel yapısı hakkında genel bir düşünceye ulaşılmıştır. Teun Van Dijk’in söylem analizi yöntemiyle söylem analizi yapılmıştır. Tüm bu çalışmalar doğrultusunda yeni medyanın denetimi zor ortamının nefret söylemlerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle çevrimiçi gazetelerde yer alan haberlerin gündemi belirlediği ancak nefret söylemlerinin sosyal medya kanallarında üretildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nefret Söylemi, Suriyeli Mülteciler, Yeni medya, Twitter ve Nefret Söylemi, Çevrimiçi Gazeteler ve Nefret Söylemi

Comparison of Hate Speech in Twitter and Online Newspaper: A Case Of Syria Refugees

*

Abstract

When online newspapers and social media channels are considered, it is seen that new media has an important place in this subject. The fact that the new media is open to interaction raises this area to a high position in the face of traditional media. However, when we examine these articles, it is seen that hate speech is produced in a widespread and disproportionate manner due to the uncontrolled structure. Content produced in online newspapers can affect the agenda of social media circles and this way society can be perceived. Within the scope of the study, online newspapers Hürriyet newspaper reports on Syrian refugees in the last 6 months of 2017 and tweets on Twitter are the universe of working tweeters about Syrian refugees. In this direction, it is one of the aims of the article to determine in which circles hate speech is produced frequently and how these discourses are realized. Among the findings, more hate speech was produced on Twitter. In particular, it has been determined that the hate speech that has emerged in the direction of Twitter's interactivity structure and Re-tweet has spread rapidly. A qualitative study was carried out using the MAXQDA program. With the MAXQDA program, the most repetitive words were identified and a general idea about the general structure of the news and tweets was reached. Teun Van Dijk's discourse analysis was conducted by discourse analysis method. In the light of all these studies, it has been concluded that the control of the new media increases the hate speech. Especially the news in the online newspapers determine the agenda but the hate speech is produced in social media channels.

Keywords: Hate Speech, Syrian Refugees, New media, Twitter and Hate Speech, Online Newspaper and Hate Speech

Giriş

1960'lı yıllara dayanan internetin ortaya çıkması ile birlikte 1991 yılında web teknolojilerinde gelişmelerin olduğu görülmektedir. Web 2.0 teknolojisinin gelişmesi kullanıcıların web sitelerine katılımını sağlamış ve etkileşime yönelik mecraların oluşmaya başlamıştır. Bu doğrultuda kullanıcılar kendileri içerik üretebileceği gibi üretilmiş içerikleri başkaları ile de paylaşabilmektedirler (Çomu, 2012, s. 4243). Özellikle insanların gruplaşmasına olanak sağlayan sosyal medya mecralarının gelişmesi ile birlikte söylemlerinin yayılması ve üretilmesi kolaylaşmıştır. Toplumda azınlıkta bulunan göçmenler ise bu durumdan önemli ölçüde etkilenmektedirler.

Toplumlar buldukları yerden daha farklı yerlere göç etme isteği veya zorunluluğu duyabilmektedir. Bu göçler kişilerin kendi isteği ile oluşan eğitim vb. durumları içerebilmesinin yanı sıra savaş veya doğa olayları gibi zorunlu durumları da içerebilmektedir. Tüm bu durumlar incelendiğinde ortaya çıkan göçmenlik olgusu birçok sonucu da meydana getirmektedir. Nitekim göçmenler gittikleri yerin kültüründen, aile yapısından ve ekonomik durumundan etkilenebilmektedir. Günümüz koşullarında ise özellikle yeni medyanın toplumları etkileyici yapısından dolayı insanlar çevrimiçi gazetelerden ve Twitter gibi sosyal medya mecralarından önemli ölçüde etkilenebilmektedir.

Göçmenler gittikleri yerlerde farklı isimlerle anılabilmektedirler. Tüm bunlarla birlikte yeni medyanın etkileşimci yapısı ile birlikte göç alan topluluklar belli söylemlerde bulunabilmekte ve ortaya nefret söylemi gibi olumsuz sonuçlar çıkabilmektedir. Özellikle çevrimiçi gazetelerin gündemi belirleyici yapısı ve Twitter'ın etkileşime açık ve geniş kitlelere ulaşılabilirliği özellikle nefret söylemlerinin oluşmasında etkili olabilmektedir. Bu durumda oluşan nefret söylemleri ise toplum algısını etkileyebilmekte ve insanlar yardımseverlik duygularını bir kenara bırakarak nefret söylemleri üretebilmektedirler.

Göç ve Göçmenlik

Göç konusu yapısı itibari ile devletleri ve toplumları önemli derecede etkileyen bir durumdur. Göç ve Göçmenlik konuları yol açtığı etkilerden

dolayı dikkatleri üzerine çekmektedir. Göç konusu incelendiğinde göç sadece göç eden toplumların göç ettikleri ülkeleri etkileyen bir konu değildir aynı zamanda yapılan göçten dolayı vatandaşlarını kaybeden ülkeleri de etkileyen bir konudur. Tarih boyunca meydana gelen bireysel veya kitlesel göçleri incelediğimizde nüfus dağılımından, toplumların siyasi, ekonomik ve kültürel yaşam biçimlerine kadar etkileyen önemli bir etken olarak gözükmektedir.

Toplumlararası göçler ve mülteciler incelendiğinde, bu durumun kontrolsüzce gerçekleşmesi durumunda göç edilen ülkelerde etnik şiddet ve yabancı korkusu gibi algılar oluşabilmektedir (Deniz, 2014, s.177).

Göç, birçok şeyden önce mekânsal bir değişim durumu olarak gösterilebilir. Kişiler muhtelif sebeplerle yaşamlarını sürdürdükleri bölgeden bir başka bölgeye gitmektedirler. Bu göç durumu sürekli olabileceği gibi geçici nitelikte de olabilir. Göç durumunun ise savaş, siyasi olaylar ve doğa olayları gibi birçok sebebi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra eğitim ve çalışma amaçlı, uzun süreli olmayan ve bu sürenin sonunda geri dönülebilen, mekân değiştirme hareketlerinin de göç sayılabileceği belirtilmektedir (Sağlam, 2006, s.34).

Özellikle Suriye’de ortaya çıkan savaş ortamı neticesinde Türkiye’ye gerçekleşen göçlerin artması beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye çapında çeşitli ekonomik, sosyal ve politik sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Göç durumu ortaya çıktığında göç eden nüfusun ülkenin bütün şehirlere eşit bir şekilde dağılmaması ve sınırların yakınlarındaki yerlerde yoğunlaşması sonucunda hali hazırda var olan ekonomik ve sosyal sorunların çözülmesini geciktirmektedir (Arslan ve diğerleri, 2017:s.135).

Liberal ekonomilerin tekrardan bir yapılanma sürecine girmesiyle birlikte özellikle neo-liberal ekonomi politikaları uygulanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda uygulanan neo-liberal ekonomi politikaları, insanların herhangi bir güvencesi olmadan düşük ücretlerle çalışmasına olanak tanımaktadır (Güllüpınar, 2012, s.55). Düşük ücretlerle çalıştırılan kişiler ile toplumun diğer bireyleri arasında oluşan uçurum, insanları göç yapmaya zorunlu bırakmaktadır. Özellikle iki grup arasındaki eşitsizliğin sebep olduğu bu göçlerden dolayı insanlar birçok problemle karşılaşabilmektedir.

Göç üzerine ilk sistematik teorinin ortaya koyulduğu Neo-Klasik Ekonomi teorisi, göçlerin emek konusunda oluşan ve arz talep alanında ortaya çıkan bölgesel farklılıklara dayandırmaktadır (Güllüpinar, 2012, s.57). Bu teori doğrultusunda, iş gücü fazla olan ülkelerde kişiler düşük çalışma koşullarına sahip olurken, iş gücü az olan ülkelerde kişilerin çalışma koşulları yüksektir. Bu doğrultuda iş gücü fazla olan ülkelere iş gücü az olan ülkelere göç eden kişiler ortada bir denge oluşturmaktadır.

Nefret Söylemi

Yeni medya kanallarının geleneksel medya kanallarından ayrılmasının en önemli sebebi etkileşime daha açık olması olarak gösterilebilir. Nitekim dijitalleşme ile birlikte bireylerarası etkileşimlerin arttığı günümüzde bireyler kendi görüşlerine uymayan kişi veya grupları eleştirebilmektedirler ve bazı durumlarda ise bu eleştirilerini daha ileri safhalara taşıyarak karşısındaki insanın değerlerini, kişiliğini ve toplumdaki yerini zedeleyecek olumsuz söylemlerde bulunabilmektedirler. Bu doğrultuda ortaya çıkan nefret söylemleri ile ilgili uzlaşmış uluslararası tek bir tanım bulunmamasıyla birlikte Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 1977 yılında bu konu ile ilgili almış olduğu tavsiye kararındaki tanımı ise oldukça kapsayıcıdır. Bu tanıma göre;

“Nefret söylemi kavramı, ırkçı düşünceyi ve ırkçı nefreti, yabancılara karşı geliştirilen düşmanlığı, Yahudi düşmanlığını, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik geliştirilen saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ortaya çıkmaktadır. Nitekim ortaya çıkan bu durum hoşgörüsüzlüğe yönelik birçok nefret biçimini topluma yayan, bu nefret söylemleri ile toplumu kışkırtan veya nefret söylemine teşvik eden veya meşrulaştıracak her türlü meşrulaştırma biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır” (Weber,2009, s.3).

Kamusal alanda söz söyleme ve üretme yeteneğinden yoksun bırakılan nefret söylemi mağdurları, yaşadığı toplumdaki demokrasinin işleyişi hakkında da önemli bilgiler vermektedir. Nitekim nefret söylemi mağdurları içinde bulunduğu etnik grup ile birlikte yalnızlaşmaktadırlar. (Kalav ve Certel-Fırat,2017, s.2211).

Kişi veya gruplara karşı önceden oluşmuş veya başkaları tarafından oluşturulmuş önyargıları ile motive olan bireyler özellikle yeni medyanın önem kazanmasıyla birlikte düşüncelerini ve söylemlerini yer ve mekândan soyutlayarak yeni bir kamusal alan olarak gösterilen internet üzerinden paylaşabilmektedirler. Nitekim bu örgütlenmelerin gerçekleştiği birçok sosyal ağ mevcuttur.

Bu doğrultuda Facebook'ta sık bir şekilde rastlanılan örgütlenme alanlarından bir tanesi de ırkçılık içeren ve nefret söylemleri barındıran oluşumlardır. Kamusal alanda söylemlerine gerektiğinde destek bulmadığını düşünen ve gün geçtikçe marjinalleşen gruplar, sosyal paylaşım ağlarını, özellikle de Facebook'u örgütlenme ve yandaş toplama çalışmaları içerisinde kullanmaktadır (Göker ve Doğan, 2011, s.185).

Bu doğrultuda tahrik unsurlarını da içinde barındıran söylemler hedef alınan gruba yönelik algıların oluşmasında da önem arz etmektedir.

Nefret söylemleri incelendiğinde, sadece nefret dolu ifadelerle ortaya konulmaz hatta zaman zaman ortaya çıkan bu söylemler normal gözükmemektedir. Bu durum ise ortaya tespiti zor bir durumu çıkarmaktadır. Özellikle kamusal alanlarda hoşgörüsüzlüğün ve dışlayıcılığın ortaya çıkması olarak gösterilen nefret söyleminde hedef alınan topluluklara, gruplara veya kişilere "toplumda size yer yok" mesajı iletilmektedir (Sezgin, 2017, s.113).

Ötekileştirilen ve dışlanan gruplar ortaya çıkan bu mesajlar doğrultusunda hayatlarını sürdürdükleri ülkede pasif konuma geçmektedirler ve yaşam standartları önemli ölçüde azalmaktadır. Bu mesajlar ötekileştirilen grupları etkilemesinin yanı sıra nefret söylemlerinin artış göstermesine de neden olabilmektedir. Özellikle bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı dijital çağda ortaya çıkan nefret söylemleri ile karşılaşan kişi veya gruplar için bu söylemler normalleşmektedir.

Nefret söylemi, hedef alınan bireylerin gerek özel yaşantısında gerekse toplumsal yaşamında önemli derecede yıkıcı sonuçlara sebep olabilmektedir. Bu durumda ise kuşkusuz en büyük zararı, bu medya kanalları aracılığıyla hedef gösterilen bireyler veya topluluklar görmektedir. Bu söylemler, dışlanma, küçük düşürülme, aşağılanma, hedef gösterilme, pasifleştirilme, sindirme gibi kişileri duygusal açıdan sarsacak saldırıları içermesiyle birlikte nefret suçu adı verilen fiziksel ve maddi

saldırıları da içermektedir. Bu açıdan ele aldığımızda nefret söylemlerinin teşvik edici yönü bulunmaktadır.

Nefret söylemi, nefret suçunun oluşmasına giden sürecin çıkış noktası, yani nefret suçunun önünü açan tahammülsüzlüğün ve hoşgörüsüzlüğün dışavurumudur (İnceolu ve Sözeri, 2012, s.24). Nefret söylemi, içinde potansiyel şiddeti de barındırır. Nefret söyleminin işlevlerinden birisi de şiddetin altyapısını hazırlamasıdır (Ağlan ve Şensever, 2010, s.17).

Yeni Bir Kamusal Alan Olarak Yeni Medya ve Dijital Nefret Söylemi

Yeni medya, birbirinden farklı birçok ortamı bir araya getirebilme yetisine sahip bir konumdadır. Bu duruma multimedya ya da çoklu ortam denilmektedir. Metin, durağan görüntü hareketli görüntü, ses gibi ortamların birliktelikleri bu özelliği meydana çıkarmaktadır (Lister ve diğerleri, 2003, s.9). Yeni medya ile birlikte ortaya çıkan iletişim teknolojileri insanlara eserlerini, düşüncelerini ve söylemlerini paylaşabilecekleri ortamlar sunmaktadır. Kullanıcılara sunulan bu iletişim teknolojileri ile birlikte yeni medyanın içinde yer alan birçok kişi veya topluluklar mesaj bombardımanına maruz kalmaktadır. Özellikle toplumlar tarafından alışkanlık haline gelen sosyal medya kullanımı ile birlikte her alandan kişiler kendi sorularına yanıt bulabilmektedir.

Nitekim yeni medya kullanıcıları kendi düşüncelerine yakın hissettiği gazeteleri veya kişileri takip edebilmektedir. Egemen metinler içindeki söylemlerin bile kişiler tarafından karşı çıkılarak ve tartışılarak okunabileceği söylenmektedir. Bu doğrultuda Hall metinlerin üç tür okumadan oluşabileceğini söylemektedir. Egemen hâkim okumada, egemen ideolojinin yeniden üretildiği var sayılmaktadır. Tartışmalı okumada, kişi metnin bazı görüşlerini kendine uygun bulurken bazı görüşlerine karşı çıkmaktadır. Karşıt okumada, kişiler bütün yan anlamları veya düz anlamları fark eder ve bu doğrultuda aktif rol oynar (Hall akt. Dağtaş,1999, s.341).

Hali hazırda kendi düşüncesine yakın olan kişileri takip eden veya gazeteleri okuyan kişilerin ise burada üretilen söylemlerden etkilenme düzeyi yüksektir. Özellikle nefret söylemlerinin üretildiği ortamlarda kişiler kendi düşünce yapılarına yakın kişileri takip etme isteğinde

olduklarından dolayı karşılaştıkları nefret söylemlerinden önemli ölçüde etkilenmektedirler.

Geçmiş dönemleri incelediğimizde geleneksel medya kanallarında kendini gösteren nefret söylemi günümüz toplumunun kamusal alanı olan yeni medyada gözükmeye başlamıştır. Yeni medyanın denetimi zor ortamı nefret söyleminin oluşmasında tek sebep olmamasıyla birlikte nefret içerikli söylemlerin üretilmesini kolaylaştırabilmektedir. Özellikle geleneksel medyanın değişime uğrayarak yeni medyada da kendine yer edinmesiyle birlikte var olan nefret söylemleri dijital medya aracılığı ile tekrardan üretilmektedir. Baudrillard'a göre günümüzün modern toplulukları en başlarda teknolojiyi toplu bir ekonomik ilerleme ve yararlı bir araç olarak ele almışlardır. Teknoloji, belli bir zamandır, hem insanların arasında oluşan ilişkilerini, hem de kişilerin gerçeklikle kurdukları ilişkiyi zedelemeye başlamıştır. Marksist "yabancılaşmanın bir başka biçimi gerçekleşerek, teknoloji aracılığıyla, bu kez işçiyi değil, bireyleri, gerçeklikten koparmaktadır Baudrillard buna "Çağdaş Yabancılaşma" adını verir (Baudrillard, 2016,s.244).

Yeni medya kanalları içerisinde yer alan sosyal medya, günümüz koşulları incelendiğinde en çok paylaşımın gerçekleştirildiği ve birçok fırsatın sunulduğu ortamlardan birisidir. Nitekim bu sosyal medya kanallarının önemli bir takım özellikleri bulunmaktadır (Mayfield, 2010, s.6). Bunlar;

Katılımcılar: Sosyal medya kanalları kullanıcıları cesaretlendirir ve sosyal medya kanallarında yer alan her bir kullanıcıdan geri bildirim alır.

Açıklık: Feedback'e ve katılımcılığa en çok açık alan olarak sosyal medya kanalları gösterilebilmektedir. Kişilerin katılımcı olma durumu ise yorum yapma özgürlüğü, bilgi paylaşma fırsatı veya oylama gibi şekillerde ortaya çıkabilmektedir.

Konuşma: Geleneksel medya yayına ilişkin iken (içerik aktarımı ya da dinleyiciye bilgi ulaşımı), sosyal medya iki yönlü iletişime olanak tanınması bakımından daha önemli bir konumdur.

Toplum: Sosyal medya topluluklara çabuk ve etkili bir oluşum için izin verir. Topluluklar da bu sayede hoşlarına giden fotoğraf veya favori televizyon programları gibi ilgili oldukları şeyleri paylaşma imkânına sahip olurlar.

Bağlantılılık: Sosyal medyanın çoğu türü, bağlantılı işler gerçekleştirir; diğer siteler, araştırmalar ve insanların ilgili oldukları herhangi bir konuda link verilmesine olanak tanır.

Çevrimiçi Gazetelerde Nefret Söylemi

Konvansiyonel medya olarak adlandırılan geleneksel medya, gönderici ile hedeflenen alıcılar arasındaki ileti veya mesaj transferinde taraflar arasındaki mekân ve zaman farkı olmasıyla ilişkili olarak bir kanal ya da araç ile iletişim sürecinin düzgün bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanır (Bulunmaz,2015, s.76). İletişim sürecinde kullanılan araçlar dergi ve gazete gibi okuyucuya hitap eden kaynaklar olabileceği gibi kimi zaman dinleyiciye veya izleyiciye hitap eden radyo ve televizyon olabilmektedir. Geleneksel medyada oluşan söylemler belli durumlarda yeni medya kanallarına göre daha az nefret söylemi içerebilmektedir. Ancak geleneksel medyanın, nefret söylemi içerisinde yer alan topluluğu kışkırtma, abartma veya aşağılama gibi tavırlar sergilenmesiyle birlikte topluluklar etkilenebilmektedir.

Konvansiyonel medyanın önemini korumasıyla birlikte dijitalleşmenin getirdiği çevrimiçi gazetecilikte bir o kadar önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle akıllı telefonların ve bilgisayarların yaygınlaşmasıyla yer ve mekândan soyutlanan bireyler haberlere istedikleri zaman ulaşabilmektedirler ve bireyler bu haberlere etkileşimli olarak katılım gösterebilmektedirler. Nitekim çevrimiçi gazetelerde yaratılan gündem toplum gündemini etkileyebilmektedir. Genel hatlarıyla bakıldığında çevrimiçi gazeteler aracılığıyla yaratılan gündem twitter gibi sosyal medya mecralarında sert söylemler olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Özellikle Konvansiyonel medyada ve belli çevrimiçi gazetelerde ortaya çıkartılan içerikler profesyonel kişiler tarafından üretilmektedir. Nitekim yayını yapan kurum veya kuruluşun bilinmesi Türk Ceza Kanunu'nun

ilgili maddelerince bu tarz bir durumla karşılaşıldığında kurumun yayınına müdahale edilmesine imkân vermektedir (Kaymak, 2010. Akt. Dondurucu ve Uluçay,2015, s.876) Sosyal medyaya gelindiğinde ise üretilen içeriklerin anonim olarak tabir edilen bilinmeyen kişiler tarafından üretilmesi nefret söylemlerinin kontrol altına alınmasını zorlaştırmaktadır. Konvansiyonel medya araçlarının çevrimiçi gazeteleri incelendiğinde nefret söylemlerinin Twitter gibi sosyal medya kanallarına göre daha az olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda yapılan söylem analizlerinde incelenen Hürriyet ve Twitter karşılaştırılması neticesinde Twitter'da daha fazla nefret söyleminin üretildiğini göstermektedir. Nitekim çevrimiçi gazete kanalları burada gündem yaratma konusunda önemli bir görev üstlenmektedir. Ancak Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddesi gerçeğe yayın politikalarını oluşturan çevrimiçi gazeteler özellikle nefret söylemi gibi konulara dikkat etmektedirler.

Çevrimiçi gazetelerin haber metinlerinde her ne kadar nefret söylemleri az bir şekilde yer alsın da çevrimiçi gazetelerin haberlere küresel düzeyde erişim, çoklu ortam ve etkileşim gibi konularda öne çıkmasıyla birlikte özellikle haberlerin altına yapılan yorumlarda nefret söylemleri ile karşılaşabilmekteyiz.

Geleneksel medya genellikle egemen ideolojiyi yansıtırken; sosyal medya toplumun farklı kesimlerine hitap edebilmektedir. Böylece nefret söyleminin özellikle toplumun belli kesimleri tarafından da üretildiği görülmektedir. Egemen ideoloji geleneksel medya sayesinde yeniden üretilir ve yaygınlaştırılır.

Tüm bunların yanı sıra yeni medya teknolojisiyle beraber nefret söyleminin yayılmasına olanak sağlar. Kullanıcıları genel olarak demokratik içerikli olup nefret söyleminin meşrulaşmasına ve diğer kullanıcıların kanıksanmasına neden olur. Bütün bunların ışığında yeni medyanın toplumdaki kusurları büyüten ve yaygınlaştıran yapısı gözler önüne serilmektedir (Tas, 2017, s.64)

Yeni medyada dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da, yeni medyanın farklı duruşunun ve bağımsızlığının basılı yayıncılıkla sınırlı kalmayan medya aktörleri tarafından etkilenmesidir. Günümüzde birçok ana akım medya kuruluşu yeni medyada da faaliyet göstermektedir. Bu durum ana akım medya kuruluşunun sitelerinde yer alan haberlerin sosyal paylaşım sitelerinde paylaşılmasıyla gerçekleşmesidir. Bir kez

dolaşıma sokulan içerikler farklı platformlarda da paylaşılarak ve kullanıcı yorumu olarak daha da detaylanır.

Sıradan bireyler tarafından farkında olmadan nefret söylemi ile ilgili haberlerin üretilmesi ve paylaşılması yeni medya ortamı için en tehlikeli husustur. Kullanıcılar toplumsal yaşamlarında olduğu gibi sosyal paylaşım sitelerinde de kendileri gibi düşünen insanlarla bir olup diğerlerini ötekileştirmektedirler. Böylelikle yeni medyada nefret söylemi içerikli paylaşımlar daha kolay yayılmaktadır. Bu durum bir süre sonra içselleşip normal görülmeye başlar.

Sosyal Medyada Nefret Söylemi

Yabancılar ve göçmenler genellikle farklı etnik grupların içinde yer aldıklarından ve gittikleri toplumlarda azınlık konumunda bulduklarından dolayı yaşamaya başladıkları yerin sakinleri tarafından nefret söylemleri ile karşılaşabilmektedirler. Sonradan topluma adapte olmaya çalışan "yabancı" genellikle "biz" kavramının dışında kalır (Bilge. R. 2016, s.4).

Özellikle internet mecrasının gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan sosyal medya kanalları önemli bir kamusal alan olarak ortaya çıkmaktadır. Twitter, Facebook ve Ekşi Sözlük gibi mecralarda insanlar duygu ve düşüncelerini özgür bir şekilde ve zaman zaman anonim olarak dile getirmektedirler. Bu durum ise sosyal medyada denetlenmesi oldukça zor bir ortam yaratmaktadır. Nitekim bu durum ise bireylerin ifade özgürlüğü adı altında ağır nefret söylemlerini dile getirebildiği bir ortam konumuna gelmektedir. Çevrimiçi gazetelerin kontrol edilebilirliği burada da yer almaktadır ancak kontrol durumu çevrimiçi gazetelere göre daha zordur. Bundan dolayı Twitter gibi sosyal medya kanallarında insanlar denetimi zor bir şekilde içerik üretebilmektedirler. Özellikle bu koşullar altında gerçekleştirilen nefret söylemlerine getirilen sansür, nefret söylemine maruz kalan kişilerin haklarını koruma anlamında meşrulaşmaktadır. Çünkü ortaya çıkacak bir nefret suçu doğrultusunda kişilik hakları veya toplumdaki konumu zarar görecektir kişinin hakları bu sansürler doğrultusunda korunabilmektedir.

Yeni medya kavramı genellikle interaktif, etkileşime açık, çift yönlü bir iletişimi içine alan bir alan olarak tanımlanabilir. Telefon, radyo ve televizyon gibi geleneksel medya tarzlarının zıttı olan medya kanalını dijital medya olarak gösterebiliriz (Bulunmaz, B. 2015, s.77).

Dijital medyanın yarattığı kamusal alan, konvansiyonel medyanın üstbelirlenimci yapısı karşısında daha demokratik bir konumdadır. Ancak bu medya kanalının da belli başlı olumsuz özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları nefret söylemi, özel hayatın gizliliğinin ihlali ve bilgi kirliliğidir (Kalav A. , Certel-Fırat A. B. , 2017, s.2210).

Dijital nefret söylemini belli bir gruba yöneltilmiş nefret ve hakaret içeren, bunların yanı sıra ayrımcı mesajların sosyal ağlar aracılığıyla veya bu amaçla kurulmuş web sitelerinde paylaşılması; hedef gösteren oyunların tasarlanması; e-posta grupları kurulması ve nefret söyleminin bu şekilde yangınlaştırılması olarak tanımlanabilir (Kuş, 2016, s.102).

ReTweet, Beğeni ve paylaşma gibi özellikleri içinde barındıran Twitter ve Facebook gibi kanallar nefret söylemlerinin yayılmasında etkili olmaktadır. Herhangi bir kişi bir gönderiyi paylaştığında veya RT ettiğinde bu işlemi yapan kişinin bütün arkadaş listesi bu nefret söylemi içeren iletileri görebilmektedirler. Bu durum ise bir gönderinin erişiminin yükselmesine neden olmaktadır. Her ne kadar olumlu içeriklerde bu durum toplumsal açıdan problem yaratmasa da nefret söylemi içeren bir gönderide olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir ve nefret söyleminin yeniden üretimine sebebiyet verebilmektedir. Bu durum ise toplum içinde yaşayan ve ötekileştirilen bireyler hakkında oluşacak olumsuz algıları ve yargıları destekleyici olumsuz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Suriyeli Göçmenler ve Dijital Ortamda Yaratılan Nefret Söylemi

Dijital dünyanın gün geçtikçe önem kazandığı ve artık diğer basılı mecralara nazaran etkisini çok fazla hissettirdiği günümüzde sosyal ortamda yapılan tartışmalardan toplumlar önemli bir oranda etkilenmektedirler (Kuş, 2016, s.98). Bu tartışmalardan ve söylemlerden etkilenen toplumlar ise kendi toplulukları içerisinde yer alan diğer grup veya kişilere ırkçı, cinsiyetçi veya dışlayıcı söylemlerde bulunabilmektedir. Yeni medyanın bu katılımcı yapısı ise herkesin düşüncesini yansıtmasına ve bir topluluk içerisinde düşüncesini söyleyebilmesine olanak vermektedir.

Özellikle Suriye’de olan savaş doğrultusunda ülkelerindeki bu savaş ortamından kaçarak Türkiye’ye sığınan Suriyeli vatandaşlar önemli nefret söylemleri ile karşılaşmaktadırlar. Suriye’de meydana gelen bu savaş ortamına baktığımızda:

Suriye’de meydana gelen çatışmalar ve savaş ortamı Arap Baharı’nı takip eden protestoların ardından artış göstermiştir. Bu durumun sonucunda ise rejim güçleri ve muhalifler arasında, sokak savaşları ve protestolar meydana gelmiştir. Nitekim tüm bu olayları takiben ülkede bir iç savaş ortamı oluşmuştur. Bu doğrultuda Suriyeli halk bu zor şartlara ve kendilerine yapılan zulümlere dayanamayarak göç etmek zorunda kalmıştır. Göç etmek zorunda kalan bu halk gittikleri yerlerde “ötekileştirme ve nefret söylemleri” gibi olgularla sıkça karşılaşmaktadırlar. Bu durum ise Suriyeli toplulukların mülteci olarak anılmasına ve toplumda yalnızlaşmasına sebep olmaktadır. Nitekim toplum tarafından yalnızlaştırılan bu halk “biz” kavramının dışında kalmıştır. Özellikle yeni medya kanalları incelendiğinde herhangi bir olay anında linç girişimleri başlatıldığı görülmektedir. Bu durum ise yeni medyanın ne kadar önemli bir etkiye sahip olduğunu gözler önüne sermektedir.

Sosyal medya toplumun davranışlarını ve toplum algısını etkilemesi bakımından önemli bir konuma sahiptir (Kirschenbaum, 2004, s.99). Bir diğer şekilde bakıldığında sosyal medya diğer insanların davranışlarını etkilemede birtakım avantajları elinde bulundurmaktadır. Ancak bu avantajları açık bir şekilde anlatmak zordur. Bu durum sosyal medyanın toplumlara karşı etkisinden ve gelişiminden ileri gelmektedir (Kirschenbaum, 2004, s.102). Öte yandan sosyal medyanın çok hızlı yayılması onun takibini ve kontrolünü zorlaştırmaktadır. Bu durum ise nefret söylemlerine yol açmaktadır. Yeni medya mecraları incelendiğinde özellikle Twitter’ın önemli bir etki gücüne sahip olduğunu görmekteyiz. Nitekim çevrimiçi gazetelerden gündemi takip eden bu yeni medya kullanıcıları buradan aldıkları enformasyonlar sonucunda kendi duygu ve düşüncelerini çeşitli yöntemlerle dile getirebilmektedirler. Çevrimiçi gazetelerde yorum kısmında bu düşüncelerini dile getirebilecekleri gibi, Twitter gibi sosyal medya mecralarında da bu söylemlerini dile getirebilmektedirler.

İnsan, doğasında var olan niteliğinin bir uzantısı olarak gruplama ve kendini bir gruba ait hissetme eğilimi içindedir. Bu eğilimi incelediğimizde ise toplumsal bir kazanç sağlamaktan da öte, bireysel bir çıkar gözetimi önemlidir: kendi durumunu değerlendirme ve benlik saygısını yüceltme ihtiyacı. Bu noktada karşımıza, kimlik duygusunun önemli bir kısmı olan 'sosyal kimlik' kavramı çıkmaktadır (Madran, 2013: s.74). Kendisini sosyal kimlik yani grup üyeliği üzerinden tanımlayan birey, genellikle diğer insanları da 'birey' olarak değil, bir toplumsal 'grubun üyesi' olarak düşünmektedir. Toplumlar, bireyleri 'erkekler', 'Müslümanlar', 'Ermeniler' gibi sosyal sınıflandırmalara tabi tutmaktadır (Madran, 2013, s.79). Bu sosyal sınıflandırmanın bir sonucu olarak 'biz'in dışında kalanlar 'onlar/ötekiler' biçiminde tanımlanmakta, 'biz' kavramı ötekiler üzerinden anlam kazanmaktadır. Bu tanımlama ve anlamlandırma çabasının kaçınılmaz sonucu ise 'biz' ve 'onlar/ötekiler' karşıtlığıdır. Kişinin kendisini konumlandığı ve kendisini ait hissedip tanımladığı yere göre kendisinden farklı olan 'onlar/ötekiler' değişmektedir. Önyargılar, kalıp yargılar, yabancı korkusu, yabancı düşmanlığı, homofobi ve ırkçılık gibi nedenlerle 'biz' ve 'onlar/ötekiler' arasındaki ilişki, kimi zaman ayrımcılık, dışlama, reddetme, düşmanlaştırma, nefret söylemi geliştirme, nefret suçu gibi olumsuz biçimlerde ortaya çıkabilmektedir.'

Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nın Nefret söylemine ilişkin düzenli olarak hazırladığı "Medyada Nefret Söylemi İzleme Raporu Ocak-Nisan 2017" konulu raporunda nefret söylemlerini kategorilere ayırmıştır (<https://hrantdink.org>)

Abartma / Yükleme / Çarpıtma: Toplumda yaşanan bir olay veya olgudan yola çıkarak ötekileştirilen toplum hakkında genelleyici yargılara varmak. Nitekim abartı ve çarpıtma burada önem kazanmaktadır. (Yeter artık Suriyeli mülteciler istemiyoruz bizlere 2.sınıf muamelesi yapıyorlar gönderin artık kendi ülkemde mülteci olduk)

Küfür / Hakaret / Aşağılama: Toplumdan soyutlanan ve istenmeyen hale gelen topluluklar nitekim küfür ve hakaretlerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Özellikle yeni medyanın gelişmesiyle birlikte bu hakaretler sanal ortama da taşınmıştır. (Hain, hırsız)

Düşmanlık / Savaş Söylemi: Bir topluluk hakkında savaşı aklımıza getiren kelimelerin yer aldığı söylemlerdir. (Suriyeli Mülteciler Ülkelerine dönsün Savaştan kaçtılar Ülkelerini tekrar kurmaya destek olsunlar hep Hazır Lop'a konuyorlar)

Doğal kimlik ögesini nefret - aşağılama unsuru olarak kullanma / Simgeleştirme: Doğal bir kimlik unsurunun aşağılayıcı bir öge olarak kullanılmasını içeren söylemlerdir. (Şimdiden ırkçı hareketler sergileyen Suriyeli mülteciler şimdi de "korsan taksi" işine başlamışlar. Vatanımıza hayırlı olsun)

Özellikle Suriyeli mülteci olgusu incelendiğinde Suriyeli mülteciler hakkında sosyal medya kanallarında yer alan ve nefret söylemi içeren birçok söylem bulunmaktadır. Bu söylemler incelendiğinde nefret söyleminin olduğu sırada ortaya çıkan kelimeler ve bu kelimelerin yarattığı nefret söylemleri belli gruplar hakkında klişeleşmiş kelimelerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Bu doğrultuda ise Suriyeli mülteciler ile ilgili toplum algısını etkilen bu söylemler neticesinde daha fazla nefret söylemi üretilebilmektedir.

Günümüzde, dijitalleşmenin ve bu doğrultuda yeni medyanın gelişmesiyle birlikte birçok platform ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda ise internetin girilen bir yer olmaktan çıkarak sürekli içinde olunan ve sürekli bağlı kalınan bir ortam olma konumuna gelmiştir. Özellikle sosyal medya kanalları gün geçtikçe bireylerin fikirlerini etkileme konusunda güç kazanmaktadır ve bir bilgi edinme ve haber kaynağı haline gelmeye başlamıştır (Kuş. , 2016, s.101).

Yöneldiği kişi ve gruplar açısından bakıldığında nefret söylemi, altı başlık altında incelenebilir (Binark ve Çomu, 2012). Bunlar; Siyasal Nefret Söylemi, Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi, Yabancılara ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi, Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi, İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi, Engellilere ve Çeşitli Hastalıklara Yönelik Nefret Söylemi olarak 6 başlık altında toplanabilir.

Bu çalışmanın temel amacı dijitalleşme ile birlikte ortaya çıkan nefret söylemlerinin hangi yeni medya kanalında daha çok ön plana çıktığını

saptamak amacıyla online bir gazete ve bir sosyal medya kanalını inceleyerek çalışma sorunsalını desteklemektir. Ayrıca çevrimiçi gazeteciliğin gündemi belirlemede önemli bir yere sahip olduğunu göstermek ancak nefret söylemlerinin yayılmasında Twitter gibi mecraların daha etkili olabildiğini ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırma yöntemi olarak Türkiye'nin en çok okunan gazetelerinden olan Hürriyet Gazetesinin online mecrasında yer alan haberleri 2017 yılının son 6 ayı baz alınarak incelenmiştir ve 79 adet haber verisi elde edilmiştir. Twitter'da 2017 yılının son 6 ayındaki veriler toplanmış ve 1275 adet tweet verisi elde edilmiştir. Her iki mecrada "Suriyeli mülteciler" anahtar kelimesi kullanılarak arama yapılmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan haberler ve tweetler MAXQDA programı aracılığıyla incelenmiştir. Ek1 ve Ek2'de kelime bulutundan elde edilen sonuçlar bulunabilir.

Bu yolla ulaşılan söylemler analiz edilmiş ve daha sonrasında Teun Van Dijk'in söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Ele alınan bu tweetler ve haberler içlerinde Suriyeli mülteci kelimesini bulundurması koşuluyla ele alınmıştır. Bu doğrultuda rastlantısal örneklem ile her iki mecradan 3'er tane içerik seçilmiştir.

Yöntem olarak kullanılan Teun Van Dijk'in eleştirel söylem analizi, çalışma açısından önem arz etmektedir. 2017 yılının son yarıyı baz alınarak Suriyeli mülteciler ile ilgili ortaya koyulan söylemlerin çevrimiçi gazetelerde ve Twitter'da nasıl oluştuğunu göstermek amacıyla, Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Burada nefret söylemi üzerinden haberlere ve tweetlere bakılmıştır. İnceleme, Dijk'in makro ve mikro olmak üzere iki bölümden oluşan haber söylem çözümlemesi ışığında yapılmıştır (VanDijk 1987, s. 167-187).

Van Dijk ayrıca haber metinlerine yönelik söylem analizini mikro ve makro yapılar olmak üzere iki farklı aşamada incelemektedir. Mikro düzeye bakıldığında haber metninde yer alan sözcük seçimleri (ideolojik yapılanma), cümle yapıları (basit, karmaşık, aktif ve pasif yapılar), retorik (ikna edici, inandırıcı unsurlar) yer almaktadır. Makro düzeye

bakıldığında ise tematik analiz (haber başlıkları, alt başlıklar, haber girişleri, spotlar) ve şematik analiz (durum ve yorum) olmak üzere iki boyuta sahiptir (Durna, T. ve Kubilay, Ç. akt. Sezgin, 2017, s.116).

Bulgular

Geleneksel ve Yeni Medyada Suriyeli Göçmenlere Yönelik Nefret Söyleminin Analizi

Bu kısımda Teun Van Dijk’in söylem analizi yöntemiyle 2017’nin son yarısında elde edilen veriler doğrultusunda Hürriyet Gazetesi’nden ve Twitter’dan 3’er tane örneklem alınarak söylem analizleri yapılmıştır.

Çalışmanın 2. aşamasında ise 2017 yılının son yarısı baz alınarak “Suriyeli Mülteciler” anahtar kelimesi aratılarak ulaşılan 69 haber ve 1275 Tweet, Maxqda programında analiz edilmiş ve en çok tekrar eden kelimeler tespit edilmiştir (Ek1 ve Ek2). Bu doğrultuda ortaya çıkan söylemler incelenmiştir.

Teun Van Dijk’in söylem analizi ve Maxqda programından elde edilen bilgiler ışığında ortaya çıkan sonuçlar analiz edilmiştir. Bu aşamada ise Çevrimiçi gazetelerin Twitter gibi mecralara göre daha az nefret söylemi ürettiği tespit edilmiştir.

Hürriyet Gazetesi Suriyeli Mülteciler Haberlerinin Analizi

1 Temmuz 2017- 31 Aralık 2017 tarihi arasında “Suriyeli Mülteciler” kelimesinin içinde geçtiği haberler incelendiğinde 69 habere ulaşılmıştır bu doğrultuda 69 haber içinden 3 örneklem alınarak söylem analizleri Teun Van Dijk’in söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir ve daha sonrasında MAXQDA programı aracılığıyla bu haberlerde en çok kullanılan kelimeler analiz edilmiştir.

Haber 1

Tablo 1. Haber Metninin Analizi-Makro Düzey- Hürriyet.com- 20.12.2017

Makro İçerik Çözümlemesi	
Tematik İçerik Çözümlemesi	
Haber Başlığı	"Kadın dayanışması ve umudun reçelleri" haber başlığında dikkat çeken temel nokta toplumsal bir cinsiyet durumdan hareket ederek her iki toplum arasındaki kadınların dayanışmasına dikkat çekilmektedir.
Alt Başlık	"Yarın büyük gün", "Bir gün döneceğiz!" alt başlıklarında umut teması vardır. Bu tema doğrultusunda gelecekte güzel şeylerin olacağını vurgusu başlıklarda yer almaktadır.
Haber Girişi	"Yıllarca Türkiye'nin farklı illerinden göç alan, farklı mezheplerden birçok kişinin bir arada yaşadığı Okmeydanı'nın yeni sakinleri bir süredir Suriyeli mülteciler. Burayı tercih etmelerinin esas sebebi, her sokakta birkaç tane bulunan tekstil atölyeleri". Bu haber girişi incelendiğinde heterojen bir yapının bulunduğu vurgusu yer almaktadır. Göçmenlerden yerleştiklerin yerin sakinleri olarak bahsedilmektedir bu doğrultuda oranın kalıcı insanları olduğu algısı oluşmakla birlikte aslında karşımıza ucuz iş gücünün doğallaştırılması olarak da çıkmaktadır.
Spotlar	"Savaş, sürgüne, sınırlara karşı bir aradalım en leziz halini 15 Suriyeli kadın üretiyor; Türk kadınlar da onların satılmasına destek oluyor. Okmeydanı'ndaki 'Kadın Kadına Mülteci Mutfağı' adlı reçelhanenin açılışına herkes davetli!" Spotundan hareketle Suriyeli Mültecilerin ülkemize göç etmesine neden olan durumlar vurgulanarak bunlara karşı göçmenlerin üretim gerçekleştirdiği vurgusu yer almakta. Suriyeli kadınların üreticiliği vurgulanarak toplumda yer edindiği benimsenilmek istenmiştir. Nitekim bu doğrultuda her iki toplumun bireylerinin de birbirleriyle ilişkiler geliştirdiği aktarılmıştır.
Haber Linki	http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-cumartesi/kadin-dayanismasi-ve-umudun-recelleri-40679169
Şematik İçerik Çözümlemesi	
Durum Tanımı	Özellikle Okmeydanı'nda yaşayan farklı mezheplere vurgu yapılarak buranın yeni sakinleri olarak Suriyeliler 'den bahsedilmiştir. Komşuluk temasına vurgu yapılmıştır. Suriyeli ve Türk kadınların el ele verdiğinden bahsedilmiştir ve burada yardımlaşma vurgusu yapılmıştır.

Mikro Çözümleme

Söylem

Sözcük Seçimi

Retorik

Twitter'da ve Çevrimiçi Bir Gazetede Yer Alan Nefret Söylemlerinin Karşılaştırılması: Suriyeli Mülteciler Örneği

"Okmeydanı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, işte bu yeni komşularının umut kapısı."

Destekleyici cümleler kullanılmıştır genel hali ile cümleler olumlu ve ılımlı bir şekilde kendi anlamıyla yer almıştır.

Toplumumuzda önemli bir şekilde yer tutan yardımlaşma olgusu irdelenmiş. Bu yardımlaşma doğrultusunda yeni komşularımız olarak gösterilen Suriyeli Mülteciler toplumumuzda eskiden beri var olan komşuluk ve komşular arası yardımlaşma arasında ilişki kurulmuştur. Türkiye'de yaşayan mültecilerin durumuna bakıldığında toplumun belli kesimleri tarafından istenilmediği belli kesimleri tarafından ise desteklenildiği görülmektedir. Özellikle mültecilerin ülkemize alınmasını desteklemeyen kişilere komşularımız olarak yansıtılmak benimsetilmek istenmiştir.

"Türk ve Suriyeli kadınlar el ele verince de ortaya şekerini, tuzunu birlikte katarak pişirdikleri yemekler ve bir aradalığın adını taşıyan 'Kadın Kadına Mülteci Mutfağı' çıkmış." "Suriyeliler gelince önce evdeki bataniye, soba, kap kacağı vermişler. Yetmeyince sosyal medyada kampanya başlatmışlar. Birçok yerden erzak, giysi, mutfak eşyası hatta az da olsa para yardımı gelmiş."

Birlikteliği ve yardımlaşmayı destekleyici olumlu cümleler kullanılmıştır.

Türk vatandaşlarının yardımseverlik düşüncesini ön plana çıkartacak kelimeler kullanılmıştır. Genel yapısı ile olumludur.

El ele verme konusuyla yardımlaşma vurgusu yapılmıştır. Bu doğrultuda birlikte ve bir arada kelimeleri ile Türk ve Suriyeli mültecilerin birbirleri ile iyi ilişkiler gerçekleştirdiği düşüncesi yansıtılmaktadır.

Suriyelilerden mülteci olarak bahsedilmemiştir. Nitekim ülkeye geldiklerinde toplumumuz tarafından kabullenildiğinden ve gerekli yardımların yapıldığından bahsedilmiştir. Toplumumuzun yardım konusunda ek çaba sarf ettiği bunun için çalışmalar yaptığı metin içerisinde yer almaktadır.

Haber 2

Tablo 2. Haber Metninin Analizi-Makro Düzey- Hürriyet.com- 10.12.2017

Makro İçerik Çözümlemesi	
Tematik İçerik Çözümlemesi	
Haber Başlığı	"Mültecilerin imdadına koşuyor" haber başlığında Suriyelilerden mülteci olarak bahsedilmiştir. Suriyelilerin bir ihtiyacı olduğunun vurgulandığı haber başlığında, yardıma giden insanlar için yardıma koşuyor benzetmesi kullanmıştır. Bu durumda Suriyeliler için hemen icraata geçildiği ve çalışmalar yapıldığı vurgulanmaktadır.
Alt Başlık	"Burada Köprüler Kuruyoruz", "Çalışmıyorlar Algısı Yanlış", "Kız Çocukları İçin Kapı Kapı Dolaşılıyor" alt başlıklarında birçok önemli vurgu yer almaktadır. Köprüler kurmak gibi önemli bir terim kullanılmıştır ve bu doğrultuda ilişkilerin geliştiği yeni hayatların kurulmaya başladığı vurgulanmaktadır. Çalışmıyorlar algısı yanlış alt başlığında "onlar" gizli öznesi ortaya çıkmakta ve aslında toplumun diğer üyeleri olarak yansıtılmaktadır.
Haber Girişi	"Altındağ Belediyesi'nin Önder ve Alemdağ mahallerindeki kadın eğitim kültür merkezlerinde iki yıl önce öğrenci olan Fas asıllı 31 yaşındaki Sofia El Anzouli Ünver, şimdilerde bu merkezlerde eğitimlik yaparak ders veriyor." Ülkemize yerleşen kişilerin kalifiyeli eleman olarak geri kazanıldığı vurgusunun yer almaktadır.
Spotlar	"Fas asıllı Sofia El Anzouli Ünver, Ankara'ya sekiz yıl önce gelin geldi. 4 dil bilen Sofia El Anzouli Ünver, iki yıl önce kursiyer olarak gittiği Altındağ Belediyesi'nin Kadın Eğitim Merkezi'nde şimdi eğitimlik yapıyor. Mülteci kadınlar onun için, "Yardım meleği" diyor." Özellikle Türkiye'ye göçmen olarak gelen bu kişinin toplumun diğer bireylerinden farklılaşan olumlu özellikleri vurgulanıyor ve bu kişinin toplumun önemli bir bireyi olduğu yardım meleği benzetmesiyle vurgulanıyor.
Haber Linki	http://www.hurriyet.com.tr//multecilerin-imdadina-kosuyor-40673688
Şematik İçerik Çözümlemesi	
Durum Tanımı	Haber metninde özellikle Suiyeli Mültecilere yapılan yardımdan bahsedilmektedir ve İyilik Meleği vurgusu cümle içlerinde yer almakta. Sadece eğitim verilmediği köprüler kurulduğu vurgusu yer almakta toplumlarası ilişkilerden bahsedilmektedir.

Mikro Çözümleme

Söylem	Sözcük Seçimi	Retorik
“Sadece eğitim vermiyoruz köprüler kuruyoruz. Buraya mülteci bir aile geldiğinde kendi evlerindeki tabağı, kaşığı, tencereyi sofralarından alıp mültecilere getirenler oldu.”	Gelişen ilişkileri vurgulayacak sözcükler kullanılmıştır.	İlişkilerin ve çalışmaların tek bir yönde ilerlemediği vurgulanıyor. Toplumlararası ilişkilerin geliştirildiği ve bu ilişkiler doğrultusunda yardımlaşma duygusunun önemi vurgulanmakta.
“Mülteciler çalışmıyor algısı var. Bunun yanlış olduğunu kanıtlamak için de eğitim alan kadınları bir şeyler üretip satmaya yönlendiriyoruz.”	Düz anlamlı kelimeler kullanılmıştır.	Genel olarak toplumda oluşan olumsuz bir algıdan bahsedilmiştir. Nitekim bu doğrultuda aslında durumun böyle olmadığı vurgulanmak istenmiştir. Teşviklerle birlikte bu durumunun ortadan kalktığı vurgulanmakta.
“Türklerin mülteciler için kapılarını, açmaları tüm dünyaya örnek.”	Karşılaştırma üzerine kurgulanmış bir yapı mevcuttur. Türkiye'nin diğer ülkelere göre Mülteciler konusunda örnek olması gerektiği vurgulanmıştır.	Diğer ülkeler ile Türkiye arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Yardımseverlik konusunda Türkiye'nin daha üst konumda olduğu düşüncesi vurgulanmaktadır. Suriyelilere kapıların açılması ise onları kucakladığımız ve kabullendiğimiz düşüncesini vurgulamakta.

Haber 3

Tablo 3. Haber Metninin Analizi-Makro Düzey- Hürriyet.com- 9 Aralık 2017

Makro İçerik Çözümlemesi	
Tematik İçerik Çözümlemesi	
Haber Başlığı	"Medyanın nefret dili" haber başlığı ile medyanın nefret söylemi üretme konusunda suçlandığı görülmektedir. Genel olarak medyanın ortaya koyduğu nefret söylemleri eleştirilmektedir.
Alt Başlık	"Basında 4 Ayda 2466 Adet Nefret Söylemi İçeriği Ayrımcılıktan Arınmış Yeni Bir Dil" 2 temel alt başlığın yer aldığı bu kısımda haber başlığının desteklendiği görülmektedir. Daha sonrasında sayısal verilerle desteklenen ilk alt başlıktan sonra ikinci bir başlıkta bir tavsiyenin yer aldığı görülmektedir. Burada yeni bir dil oluşturma durumunun nefret söylemi içermeyen bir tavsiye olduğu ortaya çıkmaktadır.
Haber Girişi	"Yayımlandığı gazete bir köşe yazısını, bağlamından kopararak içinden cimbızladığı bu cümlelerle sosyal medyada paylaşıyor. Evet, bu ülke nüfusunun azımsanamayacak bir kısmı yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Ama bunun Suriyelilerle bir ilgisi yok." Suriyeli mültecilerin Türk ekonomisini etkileyecek düzeyde olmadığı vurgulanmaktadır. Türk vatandaşlarının yaşam şartları hakkında genel bir kabulün yer aldığı görülmektedir. Daha sonrasında bu duruma neden olmadığı düşünülen Suriyelilerden bahsedilmiştir.
Spotlar	"MEDYANIN Suriyelilere yönelik nefretle bezeli dilini gördükçe, bir gazeteci olarak utanıyorum." Bu spotta medya vurgusunun büyük harflerle yapıldığı görülmektedir. Nitekim medyanın Suriyeli mülteciler konusunda nefret söylemi üretiminde büyük rol alması büyük harflerle vurgulanmaktadır. Gazeteci kimliğinin vurgulandığı bu yazıda meslektaşlarının bu durumunda rahatsız olduğu vurgusu yer almaktadır.
Haber Linki	http://www.hurriyet.com.tr//yazarlar/melis-alphan/medyanin-ne-fret-dili-40672582
Şematik İçerik Çözümlemesi	
Durum Tanımı	Medya kanallarının nefret söylemleri eleştirilmiştir. Medyanın nefret dili vurgusu yapılarak içerikte bu konuda eleştirilere yer verilmiştir

Mikro Çözümleme

Söylem	Sözcük Seçimi	Retorik
“Medyanın görevi çoğunluğa ‘gazi vermek’ değil, böyle zamanlarda günah keçisi haline getirilenlerin yaşadığı haksızlıkların ve adaletsizliklerin sesi olmaktır. “	Belli metaforlar ve benzetmeler yer almaktadır.	Eleştirel bir dil ile yazılan bu cümlede, medya toplumları diğer toplulukları kışkırtması yönüyle eleştirilmiştir. Bu doğrultuda kışkırtılan bu toplumun tam tersine bir yapıya bürünmesi için söylemlerin değiştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.
“Olumsuz bir olayı tüm Suriyelilere mal eden veya hakaret eden yazılar ve haberler gırla: ‘Suriyeli kâbusu’, ‘Artık yeter, defolun gidin’, ‘Başımıza bela oldular’, ‘Ya adam edin ya hadım’, ‘Yine Suriyeli yine kavga’, ‘Dağdan gelip bağdakini kovuyorlar’, ‘Tahammül kalmadı’, ‘Suriyeli cina-yetleri’... Böyle uzayıp gidiyor”	Örnek cümlelere yer verilmiştir ve haber metinleri bu metinlerle desteklenmiştir.	Suriyeli Mülteciler üzerinden birçok olumsuz haberin yapıldığı nitekim bu doğrultuda Suriyelileri dışlayıcı Toplumumuzu Kışkırtıcı mesajların medya içeriklerinde yer aldığından bahsedilmektedir.
“Evet, bu ülke nüfusunun azımsanamayacak bir kısmı yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Ama bunun Suriyelilerle bir ilgisi yok.”	Kelimeler ve cümleler genel bir sıkıntıdan bahsetmedir. Nitekim bu sıkıntılar doğrultusunda ortaya çıkan algılar dile getirilmiştir	Bu cümlenin genel yapısı incelendiğinde Suriyeliler üzerinden yaratılan olumsuz bir algının olduğu ancak oluşan bu algı doğrultusunda ülkede meydana gelen olayların buna bağlanması gerektiği vurgulanmakta.

Twitter’da Suriyeli Mülteciler ile İlgili Tweetlerin Analizi

1 Temmuz 2017- 31 Aralık 2017 tarihi arasında “Suriyeli Mülteciler” kelimesinin içinde geçtiği Tweetler incelendiğinde 1275 Tweet’e

ulaşmıştır. Bu doğrultuda Teun Van Dijk'in söylem analizi yöntemiyle incelenen bu tweetler MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilmiştir ve e çok tekrar eden kelimeler tespit edilmiştir. Bu kelimelere Ek1 ve Ek2 olarak ekler kısmına eklenmiştir. Ulaşılan bu tweetlerden rastlantısal örnekleme seçilen 3 tweet incelenmiştir. Atılan tweetler üzerinden söylem analizi yapılmıştır.

Tweet 1

Tablo.4 Tweet Analizi- Twitter.com

Etiketler	#BuTeklifeKAPALIYIZ
İçerik	<i>"#BuTeklifeKAPALIYIZ Suriyeli mülteciler devletin kendi memurundan daha mi degerli sağlanan refah duzeyinde suriyeli olmak vardi bu ülkede"</i>
Yanıt	0
Retweet	0
Beğeni	0
Takipçi Sayısı	151 (09.07.2018 tarihinde erişilen takipçi sayısı)

Makro Analiz:

"#BuTeklifeKAPALIYIZ Suriyeli mülteciler devletin kendi memurundan daha mi degerli sağlanan refah duzeyinde suriyeli olmak vardi bu ülkede" içeriği incelendiğinde kelimeler kendi anlamında kullanılmış ve eleştirel bir soru cümlesine yer verilmiştir. Cümle yapısı olarak incelendiğinde devrik bir cümle yapısı görülmektedir. Tweet'e eklenen hashtag'te direk olarak bir reddetme durumu hâkimdir. Tweet genel yapısı itibarıyla 1 hashtag ve 1 tweetten oluşmaktadır. Devletin bir çalışanı olan memurlar ve Suriyeliler arasında bir karşılaştırma vardır.

Mikro Analiz:

"#BuTeklifeKAPALIYIZ Suriyeli mülteciler devletin kendi memurundan daha mi değerli sağlanan refah düzeyinde suriyeli olmak vardı bu ülkede" içeriği incelendiğinde "BuTeklifeKapalıyız" etiketi dikkat çekmektedir. Suriyelilerle ilgili olan bir duruma direk set çekilmiştir ve reddetme durumu hâkimdir. Suriyeli mülteciler üzerinden eleştiri yapılmaktadır. Nitekim ülke koşullarında Suriyeli mültecilerin Türkiye'de yaşayan insanlardan daha fazla değer gördüğü düşüncesi hâkimdir. Türkiye'nin mülteciler ile ilgili almış olduğu kararlara bir eleştiri vardır. Toplumsal, ekonomik ve sosyal hayatta Suriyeli mültecilere özenme durumu vardır. Ancak bu özenme durumu üzerinden mülteci politikalarına bir eleştiri vardır. Devletin ortaya koyduğu politikalar eleştirilirken devlette çalışan memurlar örnek olarak gösterilmiştir.

Tweet 2

Tablo.5 Tweet Analizi- Twitter.com

Etiketler	#suriyelilersmırdışiedilsin
İçerik	"Gazi ve şehit ailelerimizin kirada yaşadığı ülkemizde suriyelilere ev verilmesini kabul etmiyorum #suriyelilersmırdışiedilsin"
Yanıt	0
Retweet	4
Beğeni	1
Takipçi Sayısı	3.295

Makro Analiz:

"Gazi ve şehit ailelerimizin kirada yaşadığı ülkemizde suriyelilere ev verilmesini kabul etmiyorum #suriyelilersmırdışiedilsin" içeriğinde hashtag'e yer verilmiştir. İki ülkenin vatandaşları üzerinden karşılaştırmacı cümleler kullanılmıştır. Hashtag'te yer alan teklif tweet içeriğiyle desteklenmiştir. Genel yapısı itibariyle direk bir reddetme durumu ve teklif durumu vardır.

Mikro Analiz:

“Gazi ve şehit ailelerimizin kirada yaşadığı ülkemizde suriyelilere ev verilmesini kabul etmiyorum #suriyelilersınırdışıedilsin” içeriği incelediğimizde dışlayıcı ve ötekileştirici bir söylemin yer aldığı görülmektedir. Özellikle hashtag kendi içerisinde dışlayıcı bir konumdadır. Bu hashtag üzerinden birçok insanın tweet attığını varsayabiliriz. Genel olarak incelediğimizde Türkiye için fedakârlıkta bulunmuş insanların olduğu bir yerde Suriyelilere ev verilmesi haksızlık olarak yorumlanmıştır.

Tweet 3

Tablo 6. Tweet Analizi- Twitter.com

Etiketler	Etiket Yok
İçerik	“Suriyeli mülteciler için eve dön çağrılarımız sonuç verdi sakarya’da 9 aylık hamile kadına tecavüz edip,10 aylık oğluyla birlikte öldürdüler”
Yanıt	0
Retweet	0
Beğeni	0
Takipçi Sayısı	93

Makro Analiz:

“Suriyeli mülteciler için eve dön çağrılarımız sonuç verdi sakarya’da 9 aylık hamile kadına tecavüz edip,10 aylık oğluyla birlikte öldürdüler” içeriğinde belli bir hashtag’e yer verilmemiştir. Eleştiri cümlesi yer almaktadır. Genel yapısı olarak kelimeler olumsuz bir yapıdadır ve toplumun belli bir kesimine karşı işneleme vardır.

Mikro Analiz:

“Suriyeli mülteciler için eve dön çağrılarımız sonuç verdi sakarya’da 9 aylık hamile kadına tecavüz edip,10 aylık oğluyla birlikte öldürdüler” içeriğinde Suriyeliler üzerinden nefret söyleminde bulunan insanlar eleştirilmiştir. Nitekim bu söylemler doğrultusunda ortaya çıkan olumsuz sonuçlar atılan

tweette yer almaktadır. Bu olumsuz söylemlerde bulunan kişilerin aslında birçok olumsuzluğu da beraberinde getirdiği anlatılmaktadır ve toplumun belli bir kesimi bu yolla eleştirilmiştir. Nitekim yapılan söylemlerin ölümle bile sonuçlanabileceği ve bu söylemlerin kışkırtma özelliği bulunduğu görülmektedir

Diğer Bulgular

MAXQDA programı aracılığı ile 69 haber ve 1275 adet tweet programa yüklenmiştir. Nitekim bu analiz sonucunda MAXQDA programı en çok tekrar edilen kelimeleri karşımıza çıkarmaktadır. Bu kelimeler ise atılan tweetlerin veya yazılan haberlerin genel içeriği hakkında sonuca ulaşmamızda önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim bu tekrar eden kelimeler tweetlerin ve haberlerin genel içeriği hakkında bir genelleme yapabilmemize olanak tanımaktadır. Suriyeli mülteciler kavramı incelendiğinde çevrimiçi gazetelerde yer alan haberler ve Twitter’da yer alan tweetler incelenmiştir.

Twitter’da oluşan gündem sonucunda söylemlerin tekrardan üretildiği bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu incelemelerden elde edilen veriler doğrultusunda çevrimiçi gazetelerin daha ılımlı bir yaklaşım sergilediği gözükmektedir. Twitter gibi sosyal medya mecraları incelendiğinde ise kullanıcıların söylemleri sertleşmektedir ve hakaret boyutuna varmaktadır.

Çevrimiçi gazetecilik anlayışında yazan kişinin belli olması ve anonimliğin daha az olmasından kaynaklı olarak nefret söylemlerine sık bir şekilde rastlanılmamıştır. 79 haberin içeriğinin içerisinde yer alan ve sürekli tekrar edilen kelimeler incelendiğinde özellikle destekleyici ve tamamlayıcı kelimelerin daha fazla tekrar ettiği görülmektedir. Eğitim, birlikte, destek ve çalışma gibi kelimeler bu çalışmadan en çok tekrar eden kelimeler arasında yer almaktadır(EK1)

Twitter incelendiğinde ise anonimliğin getirdiği özgürlükle birlikte nefret söylemleri artış göstermektedir. Nitekim burada tekrar eden kelimeler arasında “kavga, dikkat, nefret, sorun, gitsin, o”(EK2) gibi önemli ölçüde ayrıştırıcı cümleler tekrar edilmiştir. Özellikle burada dikkat çeken kelime ise nefret kelimesinin çok fazla bir şekilde tekrar etmesidir. Bunun yanı sıra insanları ötekileştirici bir kavram olan “o” öznesi

en çok kullanılan kelimeler arasındadır. İnsanlar tarafından tekrar tekrar üretilen nefret söylemlerinin içerisinde kelime bazında nefret olması önemli bir ayrıştırıcı etken olarak kendini göstermektedir.

Twitter'da nefret söylemlerinin artış göstermesinin sebepleri arasında insanlar arasında kolay yayılabilir olması gösterilebilir. Özellikle RT ve Beğeni gibi butonların bulunması bu mecradaki nefret söylemlerinin yayılmasına etki etmektedir. Herhangi bir twitter kullanıcısının yaptığı re-tweet kişinin tüm arkadaşları tarafından görülebilmektedir. Bu durum nefret söyleminin yaygınlaşmasını kolaylaştırarak insanların duyarsızlaşmasını etkileyebilmektedir. Bu duyarsızlaşma halinde ise insanlar nefret söylemi ürettiklerini fark edemez hale gelmişlerdir. Nitekim bu farkında olmama durumu ise nefret söyleminin sürekli yenilenen ve tekrarlanan bir şekilde önümüze gelmesine sebep olmaktadır.

Sonuç

Araştırmanın amaçları kapsamında ve yapılan çalışmalar doğrultusunda çevrimiçi gazetelerin gündemi önemli bir ölçüde etkileyebildiği gözlemlenmiştir.Çevrimiçi gazetelerin etkisi kapsamında, Suriyeli mülteciler ile ilgili haberler incelendiğinde nefret söylemlerine çok rastlanmamıştır. Ancak çevrimiçi gazetelerin etkisinin Twitter gibi ortamlarda nefret söylemine dönüştüğü tespit edilmiştir.

Çevrimiçi gazeteler ile Twitter karşılaştırıldığında nefret söylemlerinin Twitter gibi sosyal medya mecralarında arttığı gözlemlenmiştir.

Toplumlararası ilişkilerin her geçen gün arttığı ve göç olaylarının sürekli var olduğu günümüzde toplumlararası ilişkiler zedelenebilmekte ve ortaya bazı olumsuz söylemler çıkabilmektedir. Yeni medyanın gelişmesiyle birlikte bu söylemlerin farklı bir boyut kazandığı gözlemlenebilmektedir. Özellikle çevrimiçi gazetelerin her yerden ulaşılabilir olması toplum gündemini etkileyebilmektedir. Eleştirilerden ve söylemlerden etkilenen toplumlar diğer toplumları dışlayabilmekte ve “biz” kavramının dışında bırakabilmektedirler. Biz kavramının dışında kalan topluluklar bu söylemler neticesinde dışlanabilmekte veya şiddete maruz kalabilmektedir.

Nefret söylemlerinin Twitter gibi mecralarda artmasına kolaylık sağlayan durumlar arasında denetiminin zor olması ve kişilere anonimlik

Twitter'da ve Çevrimiçi Bir Gazetede Yer Alan Nefret Söylemlerinin Karşılaştırılması: Suriyeli Mülteciler Örneği

katması ön plana çıkmaktadır. Özellikle Twitter'da yer alan söylemler ve haber sitesinde yer alan haberler MAXQDA programında analiz edildiğinde gazetelerde destekleyici kelimeler sıkça kullanılırken Twitter'da ötekileştirici söylemlerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Twitter'da ve haber sitesinde yer alan metinler Teun Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yönetemiyle incelendiğinde özellikle Twitter'da yer alan söylemlerin ötekileştirici ve kışkırtıcı bir arka planı olduğu görülmektedir.

Kitle ve ağ toplumu arasındaki farka dikkat çekildiğinde, kitle toplumunun bütünlüklü ve ağ toplumunun bireyci yapısı vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda medya ve sosyal ağların, modern toplumların ve kurumların başlıca yapısal özelliklerini şekillendirdiği belirtilmektedir. (Dijk, 2006, s. 2,32,33)

Ekler

Ek 1. (Hürriyet.com.tr).

Ek 2. (twitter.com.tr)

EXTENDED ABSTRACT

Comparison of Hate Speech in Twitter and Online Newspaper: A Case Of Syria Refugees

*

Engincan Yıldız

İstanbul Gelişim University

When online newspapers and social media channels are considered, it is seen that new media has an important place in this subject. The fact that the new media is open to interaction raises this area to a high position in the face of traditional media. However, when we examine these articles, it is seen that hate speech is produced in a widespread and disproportionate manner due to the uncontrolled structure. Content produced in online newspapers can affect the agenda of social media circles and this way society can be perceived. Within the scope of the study, online newspapers Hürriyet newspaper reports on Syrian refugees in the last 6 months of 2017 and tweets on Twitter are the universe of working tweeters about Syrian refugees. In this direction, it is one of the aims of the article to determine in which circles hate speech is produced frequently and how these discourses are realized. Among the findings, more hate speech was produced on Twitter. In particular, it has been determined that the hate speech that has emerged in the direction of Twitter's interactivity structure and Re-tweet has spread rapidly.

A qualitative study was carried out using the MAXQDA program. With the MAXQDA program, the most repetitive words were identified and a general idea about the general structure of the news and tweets was reached. Teun Van Dijk's discourse analysis was conducted by discourse analysis method. In the light of all these studies, it has been concluded that the control of the new media increases the hate speech. Especially the news in the online newspapers determine the agenda but the hate speech is produced in social media channels. The most important reason for separating new media channels from traditional media channels is that they

are more open to interaction. In addition to the increase in interpersonal interactions with digitalization, individuals can criticize individuals or groups who do not comply with their views and in some cases, they carry these criticisms to a more advanced stage, and they can make negative statements about place of the people in the society. While traditional media generally reflect the dominant ideology; social media can appeal to different segments of society.

Especially the social media channels which emerged with the development of the internet channel emerges as an important public space. People such as Twitter, Facebook, and Ekşi Sözlük their feelings and thoughts freely and occasionally anonymously. This situation creates a very difficult environment for social media to be audited. The societies affected by the discourse may make racist, sexist or exclusionary discourses on other groups or persons within their communities. The participatory structure of the new media allows everyone to reflect their thoughts and to say their thoughts in a community. Syrian citizens who took refuge in Turkey are faced with significant hate speech in Turkey.

When the Syrian refugee phenomenon is analyzed, there are many discourses on hate speech among Syrian refugees in social media channels. When these discourses are examined, the words that emerged at the time of hate speech and the hate speech created by these words give rise to stereotyped words about certain groups. In this respect, more hate speech can be produced as a result of these discourses that affect the perception of society about Syrian refugees. In line with the objectives of the study and in line with the studies conducted, it was observed that online newspapers could significantly affect the agenda. When news about Syrian refugees were examined in the context of online newspapers, hate speech was not encountered. However, it has been determined that the effects of online newspapers have turned into hate speech in environments such as Twitter.

When online newspapers and Twitter were compared, it was observed that hate speech increased in social media channels such as Twitter. inter-communal relations can be damaged and some negative discourses may emerge. With the development of new media, it can be observed that these

discourses gained a different dimension. Especially the availability of on-line newspapers from anywhere can affect the public agenda. The communities outside the concept of us can be excluded or exposed to violence as a result of these statements. When the texts on Twitter and online news site are analyzed with the critical discourse analysis method of Teun Van Dijk, it can be seen that especially the discourses on Twitter have an othering and provocative background. When the discourse on Twitter and online news site are analyzed in MAXQDA program, while supporting words are frequently used in newspapers, it is seen that otherizing discourses on Twitter come to the fore

Kaynakça/References

- Arslan, İ, Bozgeyik Y., Alancioğlu E. (2017), Göçün ekonomik ve toplumsal yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli göçmenler örneği. *Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Akademi Dergisi*, 3(4), 129-148.
- Ataman, H. (2012). Nefret suçlarını farklı yaklaşımlar çerçevesinden ele almak: Etik, sosyo-politik ve bir insan hakları problemi olarak nefret suçları, *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*, (Der. Yasemin nceolu), İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s. 47-80.
- Ağlan, T. C. ve Şensever, F. L.(2010). *Ulusal basında nefret suçları: 10 yıl, 10 örnek*. İstanbul: Sosyal Değişim Derneği.
- Bulunmaz B. (2015). Yeni medyada nefret söylemi ve üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 73-88.
- Baudrillard, J. (2016). *Tüketim toplumu*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Bilge R. (2016). Sosyal medyada nefret söyleminin inşası ve nefret suçlarına ilişkin yasal düzenlemeler. http://www.academia.edu/33363819/Medyada_Nefret_S%C3%B6yleminin_Yeniden_%C3%9Cretilmesi_ve_Yasal_D%C3%BCzenlemeler adresinden 02. 11. 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Çomu, T. (2012). *Video paylaşım ağlarında nefret söylemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Dağtaş, B. (1999). İngiliz kültürel çalışmalarında ideoloji. *Kurgu*, 16, 335-357.
- Deniz, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Tsa dergisi*, 18(1), 175-204
- Dondurucu, Z , Uluçay, A . (2015). The hate speech in new media environments: The analysis of videos which include hate speech for gay people. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 875-902.
- Güllüpinar, F. (2012), Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-85.
- Göker, G. ve Doğan, A. (2011). Ağ toplumunda örgütlenme: Facebook'ta çevrimiçi tekel eylemi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi*, 25, 175-203.
- Kalav, A. ve Certel-Fırat, A. B. (2017). Amerikan Sosyal Medyasında Göçmen Karşıtlığı Ve Dijital Nefret Söylemi: Twitter Özelinde Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel sayısı), 2209-2222.
- Kuş, O.(2016).Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2, 97-121 .
- Koyuncu, A. (2014). *Kentin yeni misafirleri Suriyeliler*. (1. Basım). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kirschenbaum, A. (2004). Generic sources of disaster communities: A social network approach. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 24(10/11), 94-129.
- Lister,M., Dovey J., Giddings, S., Grant I., Kelly, K., (2003). *New media: A critical introduction*. New York: Routledge
- Madran, H. ve Demirtaş, A. (2013). Sosyal kimlik ve ayrımcılık, *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar*, (Der. Kenan Çayır ve Müge Ayan Ceyhan). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 73-85.
- Mayfield, A. (2008). *What is social media*. iCrossing, ebook, s. 6.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları*, 5, 34-44

- Sezgin A.A. (2017). Çevrimiçi gazetelerin okur yorumlarında nefret söylemi: Reina saldırısı örneği. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 8(30), 107-130.
- Taş, E. (2017). Yeni medyada nefret söylemi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1 (1), 60-71
- İnceolu, Y. ve Sözer, C. (2012). Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: 'Ya sev ya terk et ya da...' ", *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*, (Der. Yasemin inceolu), İstanbul: Ayrıntı Yayınları,
- Van Dijk, T. A. (1987). Semantics of a press panic: The Tamil invasion. *European Journal of Communication*, 3, 167-187.
- Van Dijk, J.A.G.M. (2006). *The network society: Social aspects of new media*. London: Sage Publications.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

- Yıldız, E. (2018). Twitter'da ve çevrimiçi bir gazetede yer alan nefret söylemlerinin karşılaştırılması: Suriyeli mülteciler örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 760-793. DOI: 10.26466/opus.478176